

Kultúrne občerstvenie v prezidentskom salóniku na Hlavnej stanici v Bratislave

Matej Benčík: História

Podľa dobových kroník navštevovali vládny salónik na Hlavnej stanici v Bratislave viacerí vysokí politickí predstavitelia. Do prvých riadkov kroniky pre rok 1919 si vtedajší prednosta bratislavskej Hlavnej stanice napísal: „Po prevrate nebolo ani dňa, aby neprišla do našej stanice nejaká význačná osoba, hlavne členovia parlamentu štyrdohody a vojenský hodnostári. Dňa 2. februára 1919 pri presťahovaní Slovenskej vlády do Bratislavy, boli tuná všetci československí ministri z Prahy i náš vtedajší vyslanec z Wiedne.“ Vo vládnom salóniku si podávali ruky osobnosti ako arm. gen. Ludvík Svoboda a Alexander Dubček, na slávnostné návštevy sem cestovali aj vtedajší československí prezidenti – napr. Masaryk, Beneš, či Zápotocký. Návštevy boli slávnostné a pompézne, nechýbala hudba ani kvety: „Dňa 12. VII. 1942 /nedeľa/ došiel zvláštnym vlakom 7044 v salónnom vlaku maršal Kvaterník na návštevu. Stanica bola /ako obvykle/ vyzdobená slovenskými i chorvátskymi prápormi a kvetinami. V salónku bola pripravená slušná hostinka na občerstvenie. Potom po prehliadke čakacej haly a vrelom slovenskom rozlúčení a po vzájomnom boskávaní zvláštny vlak odišiel o 20:00 hod. za zvuku pochodu vojenskej hudby.“

V roku 1945 stanicu zasiahlo bombardovanie. Po vojne a obnove budov nasledovali časy občasných návštev vládnych či straníckych delegácií, osláv SNP, májových osláv, osláv dňa žien, osláv robotníckych tried a podobne. Po roku 1989 sa tiež pokračovalo v organizácii osláv, či výročí, salónik navštívili aj prezidenti Kováč a Schuster. Prezident Schuster ako posledný využíval vládny salónik pravidelne počas ciest medzi Bratislavou a Košicami. Po prezidentovi Schusterovi nastúpil do funkcie Ivan Gašparovič, ktorý sa ale v Salóniku neukázal ani raz. Jediný krát tu bola iba prvá dáma na jednej z osláv. Vláda salónik v súčasnosti nevyužíva. Akcie sa stávali čoraz menej slávnostné...

Zuzana Ivašková: Miesto

V júni iniciatíva Local Act! spolupracovala na konferencii, ktorá vyvrcholila programom v tomto priestore. Bol to zaujímavý moment, keď sme aspoň na chvíľu malo využívané, verejnosti neprístupné miesto otvorili a umožnili sme jeho zapojenie do dynamiky stanice. Preto, keď nás Zuzana Duchová, ktorá konferenciu organizovala, oslovila, aby sme spoločne pripravili projekt, ktorý ponúkne občasnú zastavenie sa v priestore stanice realizáciou kultúrnych aktivít, spoluprácu sme radi prijali. Hlavná stanica je priestorom príchodov a odchodov. To, čo ju charakterizuje je neustály pohyb. Chceli by sme aby Salónik ako kultúrne miesto ponúkol možnosť zastavenia sa, vystúpenia z jej pravidelného rytmu a to tak v prípade cestujúcich, ako aj v prípade ľudí, ktorí na Hlavnú stanicu prídu možno po prvý krát za iným účelom ako cestovaním, či odprevádzaním.

ŽSR nám na základe nájomnej zmluvy umožnia využívať tento priestor jeden deň v mesiaci po dobu jedného roka. Prechodnosť a dočasnosť, atribúty vlastné železničným staniciam tak ostanú zachované, napriek tomu veríme, že sa nám podarí vytvoriť z občasne využívaného priestoru MIESTO, teda niečo, čo bude reflektujúce a reflektovane a bude spoluvytvárať novu (vlastnú) geografiu staničného priestoru. Pre nás samých je to výzva.

Zuzana Duchová: Výstava

Inaugurácia predstavuje slávnostné zahájenie salónnej prevádzky, o ktoré sa 16.9. postaral fotograf Tomáš Halász. Vystavený fragment z jeho tvorby už bol publikovaný a nebol vytvorený pre tento projekt. Jeho výnimočnou a novou kvalitou je však kontext. Do salónika tak po Rudolfovi Schusterovi zavítal ďalší prezident. Prezident, ktorý je v úrade pomerne nový, prezident, ktorý hlása priblíženie k ľuďom a navrátenie dôstojnosti prezidentskému úradu. S Tomášom Halászom sme sa rozhodli vybrať pre túto výstavu jedinú fotografiu a do celej vizuálnej hry zapojiť aj mobiliár salónika. Inštalácia je parafrázou oficiálnych priestorov s vystavenými štátnymi symbolmi. Klasický, „významovo neutrálny“ portrét prezidenta bol nahradený neformálnou momentkou. Jedinou technicky realizovateľnou možnosťou na inštaláciu bola jediná rovná stena, na ktorej je napevno umiestnený kovový štátny znak. Tento symbol teda prekrýva obraz „vtedy ešte bežného človeka Andreja Kisku“.

Nezávislý fotograf sa špecializuje na reportážnu fotografiu a dlhodobé projekty pre tretí sektor. Okrem iných ocenení získal prvú cenu v súťaži Foto roka Nadácie VÚB 2014. Ide o skúseného autora s mnohými zaujímavými spoločenskými a aktivistickými presahmi a širokým záberom – kam sa plánuje uberať aj ďalšia dramaturgia kultúrneho miesta.